

Αρείου Πάγος: 225/1997, Τμήμα Β΄ Πολιτικό
Πηγή: Ε.Α.Ε.Δ 32/98 σελ. 3, Δ.Ε.Ν 53/97 σελ. 765

Οι υποχρεώσεις του «τεχνικού ασφάλειας» στην επιχείρηση.

Από τις συνδυασμένες διατάξεις του Ν. 1568/85 που αναφέρονται στα μέτρα υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων προκύπτει ότι, ο «τεχνικός ασφάλειας» -για την πρόσληψη του οποίου απαιτείται έγγραφη σύμβαση εργασίας, αντίγραφο της οποίας κοινοποιείται στην Τοπική Επιθεώρηση Εργασίας- έχει υποχρέωση να ελέγχει τις τυχόν ελλείψεις των τεχνικών εγκαταστάσεων του εργοδότη και να προτείνει σ' αυτόν μέτρα αντιμετώπισης των κινδύνων και της ασφαλούς λειτουργίας και συντηρήσεως των μηχανημάτων. - Ο ανωτέρω έλεγχος πρέπει να είναι ουσιαστικός, οι δε προκύπτουσες παρατηρήσεις οφείλονται να καταχωρούνται, σε ειδικό βιβλίο της επιχείρησης μέσω του οποίου λαμβάνει γνώση ο εργοδότης. - Η τήρηση του ειδικού τούτου βιβλίου – που θεωρείται και από την Επιθεώρηση Εργασίας – είναι υποχρεωτική όταν μάλιστα πρόκειται για έγγραφες υποδείξεις του τεχνικού ασφαλείας και δεν απόκειται στην διακριτική ευχέρεια τούτου να τις γνωστοποιεί στον εργοδότη με άλλον τρόπο.

Πρόεδρος: ο Αντιπρόεδρος του ΑΠ κ. ΝΙΚ. ΚΑΒΑΛΛΙΕΡΟΣ

Εισηγητής: ο Αρεοπαγίτης κ. Ε. ΠΕΡΛΙΓΚΑΣ

Δικηγόροι: οι κ.κ. Π. ΚΩΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ και Μ. ΜΑΛΩΝΑΣ

Κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του ν. 1568/1985 «περί υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων» στις επιχειρήσεις που απασχολούν κατά ετήσιο μέσο όρο πάνω από 50 εργαζομένους ο εργοδότης έχει υποχρέωση να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες τεχνικού ασφαλείας. Κατά την παρ. 4 του ίδιου άρθρου, η σύμβαση πρόσληψης του τεχνικού ασφαλείας γίνεται εγγράφως και αντίγραφο της κοινοποιείται από τον εργοδότη στην τοπική επιθεώρηση εργασίας. Κατά την παρ. 1 του άρθρου 6 του ως άνω νόμου, ο τεχνικός ασφαλείας παρέχει στον εργοδότη υποδείξεις και συμβουλές, γραπτά ή προφορικά, σε θέματα σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και την πρόληψη των ατυχημάτων. Τις γραπτές υποδείξεις ο τεχνικός ασφαλείας καταχωρεί σε ειδικό βιβλίο της επιχείρησης, το οποίο σελιδοποιείται και θεωρείται από την επιθεώρηση εργασίας. Ο εργοδότης έχει υποχρέωση να λαμβάνει γνώση ενυπογράφως των υποδείξεων που καταχωρούνται σε αυτό το βιβλίο. Κατά το άρθρο 7 παρ. 4 του ίδιου νόμου, ο τεχνικός ασφαλείας έχει κατά την άσκηση του έργου του ηθική ανεξαρτησία απέναντι στον εργοδότη και στους εργαζομένους. Τυχόν διαφωνία του με τον εργοδότη για θέματα της αρμοδιότητάς του δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο καταγγελίας της σύμβασής του. Σε κάθε περίπτωση η απόλυση του τεχνικού ασφαλείας, πρέπει να είναι αιτιολογημένη. Εξάλλου, κατά το άρθρο 32 παρ. Α2 του προαναφερομένου νόμου, ο εργοδότης έχει υποχρέωση να εφαρμόζει κάθε υπόδειξη των τεχνικών και υγειονομικών επιθεωρητών εργασίας και γενικά να διευκολύνει το έργο τους μέσα στην επιχείρηση, ενώ με τα άρθρα 33 και 35 αυτού προβλέπονται διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σε κάθε εργοδότη που παραβαίνει τις διατάξεις του νόμου τούτου. Από τον συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγεται ότι ο νομοθέτης στην προσπάθειά του να εξειδικεύσει την προβλεπόμενη από το άρθρο 21 παρ. 3 του Συντάγματος κρατική μέριμνα για την υγεία των πολιτών στο χώρο απασχολήσεώς των εργαζομένων και προκειμένου να εξασφαλίσει τη σωματική ακεραιότητά τους, η οποία συνιστά θεμελιώδη προϋπόθεση της παραγωγής και διατηρήσεως μιας επιχείρησης προσδιορίζει επακριβώς τα πλαίσια ενεργείας του τεχνικού ασφαλείας και του εργοδότη. Ο πρώτος, για την πρόσληψη του οποίου συντάσσεται κατά συστατικόν τύπο εγγράφως η σύμβαση εργασίας και αντίγραφο της κοινοποιείται από τον εργοδότη στην τοπική επιθεώρηση εργασίας, ως ειδικός επιστήμονας που κατέχει τα προβλεπόμενα από το άρθρο 5 του ως άνω νόμου προσόντα, έχει υποχρέωση να ελέγχει τυχόν ελλείψεις των τεχνικών εγκαταστάσεων, οι οποίες δυνατόν να θέσουν σε κίνδυνο την σωματική ακεραιότητα των εργαζομένων και να προτείνει μέτρα αντιμετώπισης των κινδύνων αυτών και ασφαλούς λειτουργίας και συντηρήσεως των εγκαταστάσεων. Ο έλεγχος επιβάλλεται να είναι ουσιαστικός και να υποδεικνύεται η λήψη των αναγκαίων μέτρων ασφαλείας, με την υποχρέωση δε καταχωρήσεως των εγγράφων υποδείξεών του στο ειδικό βιβλίο της επιχείρησης εξασφαλίζεται αλλά και επιβάλλεται η γνώση από τον εργοδότη των υποδείξεών του στο ειδικό βιβλίο της επιχείρησης εξασφαλίζεται αλλά και επιβάλλεται η γνώση από τον εργοδότη των υποδείξεων του τεχνικού ασφαλείας. Έτσι αφενός μεν ελέγχεται τόσον από τον τεχνικό ασφαλείας, όσον και από την επιθεώρηση εργασίας που θεωρεί το ως άνω βιβλίο η συμμόρφωση ή μη του εργοδότη με τα υποδειχθέντα μέτρα, αφετέρου δε διασφαλίζεται η διάκριση της ευθύνης μεταξύ αυτού και του τεχνικού ασφαλείας. Η τήρηση του ειδικού βιβλίου από τον μόνον αρμόδιο και υπόχρεο προς τούτο τεχνικό ασφαλείας είναι υποχρεωτική όταν πρόκειται για έγγραφες υποδείξεις και δεν απόκειται στη διακριτική

του ευχέρεια να τις γνωστοποιήσει κατ' άλλον έγγραφο τύπο στον εργοδότη, τόσον μάλλον καθόσον πέρα της ως άνω ρητής επιταγής του άρθρου 6 παρ. 1 του ν. 1568/1985, παρεμποδίζεται με αυτόν τον τρόπο ο έλεγχος της επιθεωρήσεως εργασίας σχετικά με τα υποδεικνύόμενα μέτρα ασφαλείας των εργαζομένων. Άλλωστε η τήρηση του ως άνω βιβλίου τάσσεται όχι μόνον προς το συμφέρον του τεχνικού ασφαλείας, αλλά και του εργοδότη. Στην προκείμενη περίπτωση το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφασή του δέχθηκε και τα ακόλουθα: Ο αναιρεσείων προσλήφθηκε από την αναιρεσίβλητη εταιρία με την επωνυμία «Α.Χ.» ΑΕ την 1-6-1991 με έγγραφη σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου που καταρτίστηκε στις 31-5-1991, αντί μηνιαίου μισθού 230.470 δρχ., πλέον δρχ. 20.000 δραχ. μηνιαίως για έξοδα κινήσεως, για να προσφέρει τις υπηρεσίες του ως τεχνικός ασφαλείας. Σύμφωνα με την σύμβαση (άρθρο 1ο) ο ως άνω μισθωτός ανέλαβε την υποχρέωση να παρέχει στην εργοδότηδα υποδείξεις και συμβουλές σε θέματα σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και την πρόληψη εργατικών ατυχημάτων και να καταχωρεί τις γραπτές υποδείξεις στο ειδικό βιβλίο που προβλέπεται από τον ν. 1568/1985 και τηρείται για τον σκοπό αυτό από την εταιρία. Κατά τον πρώτο χρόνο εργασίας του ο αναιρεσείων τηρούσε ανελλιπώς το προαναφερόμενο ειδικό βιβλίο υποδείξεων. Όμως μετά την 22-5-1992 μέχρι την 14-2-1994 που καταγγέλθηκε εγγράφως με καταβολή της νόμιμης αποζημιώσεως η σύμβαση εργασίας από την αναιρεσίβλητη αντισυμβατικά και κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 6 του νόμου τούτου έπαυσε να το τηρεί. Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται, ότι εξεπλήρωσε τις υποχρεώσεις του για υποδείξεις και συμβουλές σε θέματα ασφαλείας με έγγραφα υπομνήματα που έστειλε στα αρμόδια όργανα της εργοδότηδας, πλην η κατά τον τρόπο αυτόν παροχή υποδείξεων και συμβουλών δεν συνιστά εκπλήρωση της υποχρεώσεως του προς τήρηση του ειδικού βιβλίου, παρεκτός του ότι από τα προσκομιζόμενα 13 έγγραφα παροχής υποδείξεων μόνο τριών από αυτά και δη των με ημερομηνία 16-3-93, 25-11-93 και 27-1-94 αποδεικνύεται ότι η διοίκηση της εναγομένης έλαβε γνώση. Η ως άνω δε παράνομη και αντισυμβατική παράλειψη του αναιρεσειόντος προς τήρηση του ειδικού βιβλίου διαπιστώθηκε και από τον επιθεωρητή εργασίας Π.Π. (βλ. υπ' αριθμ. 1352/8-2-94 δελτίον επιθεωρήσεως). Υπό τα δεδομένα αυτά (συνεχίζει το Εφετείο) η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας εκ μέρους της αναιρεσίβλητης εργοδότηδας δεν ήταν παράνομη και συνεπώς άκυρη, διότι δεν υπήρχε στην προκειμένη περίπτωση διαφωνία της με τον αναιρεσειόντα σχετικά με θέματα της αρμοδιότητας του τελευταίου (άρθρ. 7 παρ. 4 ν. 1568/1985). Αλλά ούτε και καταχρηστική ήταν η ως άνω καταγγελία, ως ισχυρίστηκε ο αναιρεσειών καθ' υποφοράν στην αγωγή του (αντένσταση κατά της ενστάσεως περί καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας) διότι δεν αποδείχθηκαν τα θεμελιούντα τον ισχυρισμόν αυτόν πραγματικά περιστατικά, δηλαδή ότι ουδέποτε στο παρελθόν η εναγομένη αντιτάχθηκε στον τρόπο με τον οποίον ο αναιρεσειών προέβαινε στις υποδείξεις μετά τα αποστέλλόμενα έγγραφα και ότι κατήγγειλε την σύμβαση εργασίας με μοναδικό σκοπό να προσλάβει στην θέση του άλλο μισθωτό. Τουναντίον αποδείχθηκε, ότι η αναιρεσίβλητη κατήγγειλε την σύμβαση εργασίας, διότι ο αναιρεσειών από την 22-5-1992 και εφεξής δεν τηρούσε το ως άνω ειδικό βιβλίο, παρά τις περί του αντιθέτου διαβεβαιώσεις του προς τον γενικό διευθυντή της τον Ιανουάριο του 1994 και δεν ενημέρωσε αυτήν για την έγγραφη υπόδειξη του επιθεωρητή εργασίας για συμπλήρωση του βιβλίου εντός προθεσμίας 24 ωρών. Τα περιστατικά δε αυτά δικαιολογούν τον επικαλούμενο από την αναιρεσίβλητη κλονισμό της σχέσεως εμπιστοσύνης μεταξύ των διαδίκων, αφού ο τρόπος ασκήσεως των καθηκόντων του αναιρεσειόντος ήταν πλημμελής. Με τις παραδοχές του αυτές το Εφετείο δεν παραβίασε τις διατάξεις των άρθρων 6 και 7 παρ. 4 του ν. 1568/1985, αφού η μη τήρηση από τον αναιρεσειόντα του προαναφερομένου ειδικού βιβλίου, παρά την διατύπωση από αυτόν πολλών εγγράφων υποδείξεων κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα (1992 - 1994), δεν συνιστά διαφωνία τούτου με τον εργοδότη για θέματα της αρμοδιότητας του πρώτου, αλλά παράβαση υποχρεώσεων που επιβάλλει ο νόμος και η εκπλήρωσή τους θεσπίστηκε και προς το συμφέρον του εργοδότη, γι' αυτό και η αναφορά στην παράλειψη αυτή συγκροτεί την αιτιολογία της καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας. Συνεπώς οι τρίτος και όγδοος (κατά το ένα μέρος του) εκ του άρθρου 559 αρ. 1 του Κ.Πολ.Δ. λόγοι αναιρέσεως, με τους οποίους ο αναιρεσειών προβάλλει τα αντίθετα, απορριπτέοι κρίνονται ως αβάσιμοι. Αλλά και ο αυτός όγδοος λόγος, κατά το εκ του άρθρου 559 αρ. 8 Κ.Πολ.Δ. μέρος του που αναφέρεται στην μη λήψη υπ' όψη του ισχυρισμού για έλλειψη αιτιολογίας της καταγγελίας, αφού τέτοια δεν συνιστά η μη τήρηση του άνω βιβλίου, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Περαιτέρω ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως εκ του άρθρου 559 αρ. 8 του Κ.Πολ.Δ. με τον οποίον ο αναιρεσειών προβάλλει ότι το Εφετείο παρά τον νόμο έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν και ειδικότερα ότι ο αναιρεσειών τον Ιανουάριο 1994 διαβεβαίωσε τον γενικό διευθυντή της αναιρεσίβλητης ότι τηρούσε το άνω ειδικό βιβλίο, είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος, αφού υπό την επίκληση του ως άνω λόγου στην πραγματικότητα πλήσσει η ανέλεγκτη εκ της εκτιμήσεως των αποδείξεων κρίση του Εφετείου. Εξ άλλου μετά την ανέλεγκτη παραδοχή του δικαστηρίου ότι η ένδικη σύμβαση καταρτίστηκε

εγγράφως την 31-5-1991 και ενόψει του συστατικού χαρακτήρα του ως άνω εγγράφου, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως εκ του άρθρου 559 αρ. 11 Κ.Πολ.Δ., με τον οποίον παραπονεύεται ο αναιρεσείων ότι το Εφετείο δεν έλαβε υπόψη τα αναφερόμενα σε αυτόν επικληθέντα και προσαχθέντα αποδεικτικά μέσα από τα οποία προέκυπτε η πρόσληψή του από 11-2-1991 και όχι όπως δέχτηκε από 1-6-1991, είναι απορριπτέος ως αλυσιτελής, πέρα του ότι, αφού δεν προβάλλεται η ακυρότητα της καταγγελίας λόγω μη καταβολής της προσηκούσας αποζημίωσης, η αφετηρία της ένδικης συμβάσεως στην οποία αναφέρονται τα ως άνω αποδεικτικά μέσα, δεν ασκεί ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης, εφ' όσον οπωσδήποτε προηγείται σε κάθε περίπτωση του χρόνου ενάρξεως της μη τηρήσεως κατά νόμο του ειδικού βιβλίου από τον αναιρεσείοντα. Ακολουθώντας με τον δεύτερο εκ του άρθρου 559 αρ. 20 Κ.Πολ.Δ. λόγο αναιρέσεως προβάλλεται η αιτίαση, ότι το Εφετείο παραμόρφωσε το περιεχόμενο του υπ' αρ. 1352/8-2-1994 εγγράφου της Επιθεωρήσεως Εργασίας, στην υπ' αρ. 6 παρατήρηση του οποίου αναγράφεται επί λέξει: «το βιβλίου του ν. 1568/1985 να ενημερώνεται από τον τεχνικό ασφαλείας», με το να δεχθεί ότι» η ως άνω παράνομη και αντισυμβατική παράλειψη του ενάγοντος προς τήρηση του ειδικού βιβλίου διαπιστώθηκε και από τον επιθεωρητή εργασίας Π.Π (βλ. υπ' αριθμ. 1352/8-2-1994 δελτίο επιθεωρήσεως)», καθώς και ότι «δεν ενημέρωσε αυτήν για την έγγραφη υποδείξη του άνω επιθεωρητή εργασίας για συμπλήρωση του βιβλίου εντός προθεσμίας 24 ωρών». Ο λόγος αυτός, κατά το πρώτο μέρος του, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, αφού η παρατήρηση του επιθεωρητή εργασίας στο έγγραφό του να ενημερώνεται το βιβλίο από τον τεχνικό ασφαλείας ενέχει διαπίστωση της μη ενημερώσεως και συνεπώς η παραδοχή αυτής από το Εφετείο δεν συνιστά παραμόρφωση του περιεχομένου του ως άνω εγγράφου. Κατά το δεύτερο δε μέρος του ο αυτός λόγος πρέπει να απορριφθεί προεχόντως ως αόριστος, αφού δεν αναφέρεται το περιεχόμενο του εν λόγω εγγράφου που σχετίζεται με την προθεσμία των 24 ωρών για να κριθεί η παραμόρφωση ή μη τούτου από το δικαστήριο.

Από την διαβεβαίωση του Εφετείου ότι για τον σχηματισμό του αποδεικτικού πορίσματος έλαβε υπόψη, εκτός άλλων αποδεικτικών μέσων και τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων των διαδίκων που εξετάστηκαν στο ακροατήριο του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και περιέχονται στα ταυτάριθμα με την εκκαλούμενη απόφαση πρακτικά δημοσίας συνεδριάσεως αυτού, δεν καταλείπεται αμφιβολία ότι το Εφετείο έλαβε υπόψη τις καταθέσεις των μαρτύρων Δ.Α (αποδείξεως) και Δ.Ν (ανταποδείξεως). Γι' αυτό ο έβδομος εκ του άρθρου 559 αρ. 11 του Κ.Πολ.Δ. λόγος αναιρέσεως, με τον οποίον ο αναιρεσείων προβάλλει τα αντίθετα, απορριπτέος κρίνεται ως αβάσιμος.

Ο λόγος αναιρέσεως εκ του άρθρου 559 αρ. 8 του ΚΠολΔ, ιδρύεται και όταν το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη και γι' αυτό δεν εξέτασε ένα από τους λόγους εφέσεως που προτάθηκαν για να στηρίξουν την έφεση και τούτο γιατί το Εφετείο οφείλει να κρίνει την ορθότητα της πρωτόδικης αποφάσεως με βάση τους διαλαμβανόμενους στο εφετήριο λόγους. Από τον συνδυασμό της ως άνω διατάξεως και των άρθρων 261, 262 Κ.Πολ.Δ. και 281 ΑΚ συνάγεται ότι αν η προβαλλομένη από τον ενάγοντα καθ' υποφοράν με την αγωγή του κατά της περί καταγγελίας της συμβάσεως ενστάσεως της εναγομένης, αντένσταση περί καταχρηστικής ασκήσεως του σχετικού προς καταγγελίαν δικαιώματός της στοιχειοθετείται σε πλείονα αυτοτελή πραγματικά περιστατικά, τα οποία, συνολικώς ορώμενα, προσδίδουν καταχρηστικό χαρακτήρα στο ενασκούμενο δικαίωμα, τα αυτοτελή αυτά πραγματικά περιστατικά, συνδεδόμενα με το σχετικό αίτημα του αντενισταμένου (άρθρο 262 Κ.Πολ.Δ.), αποτελούν το καθένα χωριστά "πράγματα" κατά την έννοια του άρθρου 559 αριθμ. 8 Κ.Πολ.Δ. που ασκούν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης (Ολ. ΑΠ 88/1980). Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο παρά τον νόμο δεν έλαβε υπόψη εκ των κρίσιμων αυτοτελών περιστατικών που επικαλέστηκε ο ήδη αναιρεσείων με σχετικούς λόγους εφέσεως ενώπιόν του για την συγκρότηση της προβληθείσας αντενστάσεως (καθ' υποφοράν, παραδεκτώς, με την αγωγή) περί καταχρηστικής ασκήσεως του δικαιώματος της καταγγελίας από την αναιρεσίβλητη, εκείνα που αναφέρονται στην γνώση εκ μέρους της, καθόλον το κρίσιμο χρονικό διάστημα, της μη τηρήσεως του ως άνω ειδικού βιβλίου εκ μέρους του, στην ανυπαρξία κατά το διάστημα αυτό οποιασδήποτε εκ μέρους αυτής ενστάσεως, αιτήσεως, παρατηρήσεως ή οχλήσεως για να καταχωρεί στο ειδικό βιβλίου τις έγγραφες υποδείξεις του και στο περιστατικό ότι η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας υπό τις ως άνω περιστάσεις ήταν το επαχθέστερο και όχι γι' αυτό αναγκαίο μέτρο για τη συμμόρφωσή του με τις προαναφερόμενες νόμιμες και συμβατικές του υποχρεώσεις. Είναι αλήθεια ότι το Εφετείο διαλαμβάνει στην απόφασή του ότι δεν αποδείχθηκαν τα θεμελιούντα τον ανωτέρω ισχυρισμό (αντένσταση εκ του 281 Α.Κ.) πραγματικά περιστατικά, η εξειδίκευση όμως που ακολουθεί αμέσως, περί του τι δεν αποδείχθηκε, στην οποία δεν θίγονται τα ως άνω περιστατικά που εκτιμώμενα συνολικά θεμελιώνουν την αντένσταση, αποκαλύπτει την προαναφερόμενη πλημμέλεια. Επομένως ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως εκ του άρθρου 559 αρ. 8, κατά το μέρος του με το οποίο επισημαίνεται η ανωτέρω πλημμέλεια, πρέπει κατά τούτο να γίνει δεκτός ως βάσιμος. Μετά την

παραδοχή του ως άνω λόγου,, που καθιστά περιττή την έρευνα του έκτου λόγου αναιρέσεως πρέπει η υπόθεση να παραπεμφθεί για περαιτέρω εκδίκαση, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 580 παρ. 3 του Κ.Πολ.Δ., όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 31 παρ. 1 του ν. 2172.1993, στο ίδιο δικαστήριο, αφού είναι δυνατή η σύνθεσή του από άλλους δικαστές και να καταδικασθεί η αναιρεσίβλητη σε μέρος της δικαστικής δαπάνης του αναιρεσειόντος λόγω της μερικής ήττας και τούτου.